

УДК 81'271:179.8]:070

DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-7.5>

КОНЦЕПТ HATE SPEECH У МЕДІА-ДИСКУРСІ

Іванишин Наталія Любомирівна

викладач кафедри іноземних мов та перекладознавства

Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

вул. Клепарівська, 35, Львів, Україна

Наукова розвідка присвячена дослідженню проблеми вживання мови ворожнечі в сучасному медіа просторі. Проаналізовано висловлювання відомих осіб, які можуть бути розцінені як зневажливі стосовно певних груп людей. Встановлено категорії, за якими їх можна поділити. Метою є дослідити та проаналізувати дане явище в різних сферах. Поставлена мета передбачає виконання низки завдань, а саме: проаналізувати мову ворожнечі в медіа-просторі, виявити та структурувати різні види реакцій на неї, диференціювати терміни близькі до мови ворожнечі, такі як агресивні висловлювання, мікроагресію та свободу слова. Матеріалом дослідження є публічні виступи впливових осіб та їх висловлювання в соціальних мережах, отриманих внаслідок вибірки матеріалів з різноманітних англійських джерел та реакція читачів на них. Це, в основному, Facebook, Twitter, YouTube та інші сайти, де є можливість залишити свою реакцію на різного роду коментарі. Перспективою дослідження є виокремлення лексичних одиниць, які відповідають даному терміну та, в подальшому, їх структуризація. Для досягнення мети визначення та категоризації автор обрав найвиразніші повідомлення політиків та публічних виступів, а також реакцію читачів на суперечливі заяви. Найпоширеніші теми мови ненависті - це заперечення голокосту, мусульманські заборони, права на сексуальні меншини, богохульство, гніт феміністок на чоловіків. Найбільш поширений феномен хейт спіч у політичній сфері, особливо серед політиків найвищого рангу. У більшості країн існує цілий ряд правил, спрямованих на припинення мови ненависті в різних сферах, а саме: політичній, релігійній, соціальній. Ці правила відрізняються своїми акцентами щодо різних форм мовної агресії.

Стаття пропонує певні перспективи для подальшого обговорення. Дане явище можна паралельно досліджувати не лише з точки зору лінгвістики, й журналістики, політології, юриспруденції та соціології. Було б особливо цікаво дослідити вплив мови ненависті на прийняття рішень державного рівня.

Ключові слова: *мова ворожнечі, агресія, богохульство, мікроагресія, свобода слова.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Протягом останніх років підвищився інтерес науковців щодо дослідження мови ворожнечі, адже на сьогоднішній день це питання стоїть досить гостро. У наші дні в медіа існує неконтрольована кількість висловлювань, коментарів та публікацій, які можуть розпалити ненависть між людьми різних культур, віросповідань та поглядів. Все це має широкий спектр неокреслених проблем, а також перспективи подальшого наукового розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дане явище є об'єктом досліджень не лише мовознавців, але й журналістів, політологів, юристів та соціологів. Питанням займалися такі науковці як Д. Батлер, А. Вебер, Ю. Хабермас та Я. ван Дейк. В. Ворнес та Ю. Гіршберг були одними з перших ініціаторів щодо автоматизації виявлення мови ненависті у всесвітній павутині. Їх дослідження стосувались виявлення антисемітизму. І. Квок та І. Ванг впровадили наглядну модель для виявлення расистських коментарів. Робота З. Васема та

Д. Гові була базовим дослідженням для багатьох наступників щодо особливості прогнозуванні виявлення мови ненависті. Вони створили величезний корпус, який присвячений дослідженню мови ненависті у англійській мові.

Важко дати чітке визначення мові ненависті. Однак її можна розпізнати на основі конкретних характеристик, які відрізняються від однієї культури до іншої. Ці характеристики є нечіткими, деякі можуть трактувати певні висловлювання як чисту ненависть, а інші як мікроагресію, агресивні висловлювання чи навіть, свободу слова. Це питання є спірним, яке викликає чималу кількість дискусій.

Формулювання мети та завдань статті. Метою є дослідити та проаналізувати мову ворожнечі в різних сферах. Поставлена мета передбачає виконання низки завдань, а саме: проаналізувати мову ворожнечі в медіа-просторі, виявити та структурувати різні види реакцій на неї, диференціювати мову ворожнечі, а також схожі поняття, - такі як: агресивні висловлювання, мікроагресію та свободу слова.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В даному дослідженні ми розглянули та проаналізували ряд висловлювань в медіа просторі, які є, на нашу думку, найбільш ілюстративними та класифікували їх за трьома групами, а саме: «мова ворожнечі», «мікроагресія» та «агресивні висловлювання», що дало можливість показати різницю між цими поняттями.

А. Браун визначив мову ненависті як: “будь-яка текстова чи словесна практика, яка стосується питань дискримінації чи насильства щодо людей, зважаючи на їх расу, етнічну приналежність, національність, релігію, сексуальну орієнтацію та гендерну приналежність [3, 419–468]. На думку М. Аніс [1, 47–50], мова ненависті може виникати в різних мовних стилях і в певних діях, таких як образа, провокація та агресія. Н. Четті та Н. Алатур [5, 108–118], поділяють мову ненависті на три категорії: гендерна, релігійна та расистська.

Стосовно перекладів даного терміну на українську мову, тут зустрічаються такі поняття як «мова ворожнечі», «риторика ненависті», «риторика ворожнечі», «хейт спіч». Причиною виникнення є комунікативний аспект, де у процесі обміну інформацією кожен з учасників розмови намагається відстояти свою точку зору.

Мова ворожнечі існує в різних сферах, особливо в політичній, де сприяє поширенню расової ненависті, антисемітизму, та різних видів дискримінації, наприклад, на основі сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності. Також її можна зустріти в соціальних мережах, де виникає поняття «хейтер» – людина, яка висловлюється вороже стосовно певних тверджень чи осіб.

Було створено досить багато міжнародних документів, які повинні регулювати мову ворожнечі та карати порушників закону. Наприклад, Бельгійський антирасистський закон (Belgium Anti-Racist Law) створений 1981 році і покликаний карати певні акти вираження расизму та ксенофобії. Бельгійський закон стосовно заперечення голокосту (Belgium Holocaust Denial Law) 1995 року забороняє публічно заперечувати, применшувати значимість, виправдовувати або схвалювати геноцид, вчинений німецьким націонал-соціалістичним режимом під час Другої світової війни. Канадійський акт прав людини (The Canadian Human Rights Act) 1977-го року захищає права громадян, зокрема жертв мови ненависті. В липні 2019 канадським урядом було розпочато дослідження для регулювання мови ворожнечі онлайн, що передбачає відповідальність згідно кримінального кодексу. Варто

вказати, що у різних країнах ці документи мають різні акценти. До прикладу, у Франції особливу увагу приділяють образі інвалідів та богохульству у Законі про свободу преси (The Law on the Freedom of the Press of 29 July) 1881-го року. В Австралії схожі закони покликані припинити репресії, такі як Акт про расову дискримінацію (Racial Discrimination Act) 1975-го року. Сполучене Королівство заборонило мову ненависті згідно Закону про расові відносини 1965-го року, який забороняв підбурювати до дискримінації чи розпалювання расової ненависті. Зокрема, цей закон спочатку вимагав доказів, що відповідач мав намір розпалювати ненависть, але це уточнення пізніше було видалено. Згідно чинного законодавства Закон про громадський порядок 1986 року забороняє особам поширювати або виголошувати будь-яку промову, яка «містить образи», якщо «є намір розпалити расову ненависть». Крім того, структурне рішення Європейського Союзу щодо боротьби з певними формами та виразами расизму та ксенофобії шляхом кримінального права, як і раніше, набуло актуального значення та слугує основою визначення нових домовленостей про співпрацю між приватними онлайн-платформами та Європейською Комісією щодо мови ненависті на веб-сайтах.

Хоча уряд відіграє велику роль у виявленні мови ненависті, приватні онлайн-платформи, такі як Facebook, Twitter, YouTube та інші, регулярно розробляють способи виявлення мов ненависті при модеруванні своїх веб сайтів і ці дослідження можуть також допомогти науці.

В наші дні найбільш актуальними теми мови ворожнечі є заперечення голокосту, невизнання прав сексуальних меншин, заборона мусульманства в Європі, приниження гідності чоловіків феміністами та інші. Багато світових лідерів можна звинуватити у розпалюванні конфліктів за допомогою «хейт спіч». Особливо обурливими є промови президента США Дональда Трампа стосовно мусульман, латиноамериканців та жінок. В ході дослідження проаналізована низка висловлювань саме цього політика. На прикладі його офіційних коментарів ми зупинимось детальніше. Ось одне із них.

В ході передвиборчої кампанії Дональд Трамп неодноразово висловлював явні расистські зауваження – назвав мексиканських іммігрантів злочинцями та гвалтівниками, запропонував заборонити в'їзд в США мусульманам. Тенденція триває і зараз, Трамп не зупинився з расистськими ідеями після виборів 2016 року. Ним був написаний «твіт», де зазначалось, що кілька темношкірих членів Конгресу є «з країн,

уряди яких є повною та цілковитою катастрофою», і що вони повинні «повернутися» назад до цих країн негайно. У дописах, спрямованих на таких представників, як Александрія Окасіо-Кортес, Аянні Пресслі, Лльхана Омара та Рашиду Тлайб є приклади загального расистського спрямування, які використовуються проти іммігрантів та меншин, які критикують політику США. Демократи, в тому числі спікер палати Ненсі Пелосі, засудили «твіти» Трампа як расистські:

"So interesting to see "Progressive" Democrat Congresswomen, who originally came from countries whose governments are a complete and total catastrophe, the worst, most corrupt and inept anywhere in the world (if they even have a functioning government at all), now loudly and viciously telling the people of the United States, the greatest and most powerful Nation on earth, how our government is to be run. Why don't they go back and help fix the totally broken and crime infested places from which they came. Then come back and show us how it is done. These places need your help badly, you can't leave fast enough. I'm sure that Nancy Pelosi would be very happy to quickly work out free travel arrangements!" «Настільки цікаво побачити "прогресивних" демократів-конгресменів, які спочатку приїжджали з країн, уряди яких - це повна та тотальна катастрофа, найгірша, найкорумпованіша та невміла в будь-якій точці світу (якщо вони взагалі мають функціонуючий уряд), тепер голосно і злісно розповідаючи людям Сполучених Штатів, найбільшій і наймогутнішій нації на землі, як потрібно керувати нашим урядом. Чому вони не повертаються назад і не допомагають виправити цілком розбиті та злочинні місця, з яких вони прийшли. Потім поверніться і покажіть нам, як це робиться. Ці місця потребують вашої допомоги, а ви не можете дістатись туди швидко. Я впевнений, що Ненсі Пелосі буде дуже рада швидко домовитись про безкоштовну подорож!» (3).

Ще одне висловлювання Трампа в 1990 році стосовно темношкірого бухгалтера було надзвичайно расистським. В ньому йдеться, що всі чорношкірі є ледачими і їм нічого не можна довірити:

"Black guys counting my money! I hate it. The only kind of people I want counting my money are short guys that wear yarmulkes every day. ... I think that the guy is lazy. And it's probably not his fault, because laziness is a trait in blacks. It really is, I believe that. It's not anything they can control!" (3). «Чорні хлопці рахують мої гроші!

Я ненавиджу це. Єдиний вид людей, яких я хочу рахувати мої гроші, - це короткі хлопці, які щодня носять ярмульки. Я думаю, що хлопець лінивий. І, мабуть, він не винен, тому що лінь - це риса у чорношкірих. Це дійсно, я вважаю, що це не все, що вони можуть контролювати!».

Варто розрізнити тут ще один термін «мікроагресія». Це поняття схоже, але його не можна відносити до «мови ворожнечі». Це певні висловлювання, які звучать образливо для окремих категорій людей, які зовсім не мають на меті їх образити. Наприклад:

- *"God bless you"* «будь здоровий» - атеїсту;

- «Не часто побачиш чоловіка у цій професії»;

- «У вас дуже цікава вимова, звідки ви родом?» - людині з іншим відтінком шкіри (2).

Агресивні висловлювання та образи є близькими до мови ворожнечі, однак потрібно їх розмежовувати. Наведемо приклади таких висловлювань:

"Our country is doomed in the hands of this generation" (1).

«Наша країна приречена в руках цього покоління».

"Bunch of fools promoting the idea that there's always something in nothing" (1).

«Купка недоумків просувають ідею що завжди є щось в чомусь».

"They aren't even intelligent enough to know that they are stupid" (1).

«Вони недостатньо розумні, щоб усвідомити свою тупість».

"So open minded their brains fell out" (1).

«Настільки відкриті, що в них випав мозок».

Висновки та перспективи подальших досліджень. Попри той факт, що мова ворожнечі є у фокусі уваги великої кількості дослідників, вона і досі залишається феноменом, котрий потребує дослідження саме завдяки своєму неспинному розвитку. У наші дні в медіа існує величезна кількість висловлювань, коментарів та публікацій, які можуть розпалити ненависть між людьми різних культур, віросповідань та поглядів. Все це має широкий спектр неокреслених проблем і саме цей факт надає перспективи подальших досліджень, таких як виявити та структурувати різні види реакцій на мови ворожнечі, диференціювати і виокремити схожі терміни, а також досліджувати це питання не лише з точки зору лінгвістики, але й журналістики, політології, юриспруденції та соціології.

ЛІТЕРАТУРА

1. Anis M. Y. Maret U. S. Hate speech in Arabic Language: International Conference on Media Studies, 2017, no. September.
2. Armbruster-Sandoval, R. Starving for Justice: Hunger Strikes, Spectacular Speech, and the Struggle for Dignity. University of Arizona Press, 2017, 124 p.
3. Brown A. What is hate speech? Part 1: The Myth of Hate: Law Philos., vol. 36, no. 4, 2017.
4. Burnap P., Williams M. L. Hate Speech, Machine Classification and Statistical Modelling of Information Flows on Twitter: Interpretation and Communication for Policy Decision Making: in Proceedings of the Conference on the Internet, Policy & Politics, 2014, pp. 1–18.
5. Chetty N., Alathur S. Hate speech review in the context of online social networks: Aggress. Violent Behav., vol. 40, no. May, 2018.
6. Del Vigna F., Cimino A., Dell'Orletta F., Petrocchi M., and Tesconi M. Hate me, hate me not: Hate speech detection on Facebook: CEUR Workshop Proc., 2017. vol. 1816.
7. Kaplan J., Lemov R. Archiving Endangerment, Endangered Archives: Journeys through the Sound Archives of Americanist Anthropology and Linguistics, 1911–2016: Technology and Culture, Volume 60, Number 2 Supplement (Article) . Johns Hopkins University Press. , April 2019, pp. S. 161–S187.
8. Kech T.M. Hate speech and double standarts: Constitutional studies. Volume 1. Issue 1. University of Wisconsin Press. 2016.
9. Kwok I., Wang Y. Locate the Hate: Detecting Tweets against Blacks: Twenty-Seventh AAAI Conf. Artif. Intell., 2013.
10. Levine R., Michael P., Pataki T. Racism in Mind. Cornell University Press, 2018.
11. The Law on the Freedom of the Press of 29 July 1881. Веб-сайт. URL: <https://www.legislationline.org/documents/id/15730>
12. Racial Discrimination Act 1975 . Веб-сайт. URL: <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C00089>
13. Sellars A. Defining Hate Speech: Berkman Klein Center Research Publication No. 2016-20; Boston Univ. School of Law, Public Law Research Paper No. 16–48.
14. The Canadian Human Rights Act. Веб-сайт. URL: <https://lawslois.justice.gc.ca/eng/acts/h-6/fulltext.html>. (дата звернення 08.02.2020).
15. O'Donnell J., Rutherford J. Trumped! The Inside Story of the Real Donald Trump- his Cunning Rise and Spectacular Fall. Simon & Schuster. 1991. 348 p.
16. Warner W., Hirschberg J. Detecting Hate Speech on the World Wide Web: no. Lsm, 2012. 230 p.

ІЛЮСТРАТИВНІ ДЖЕРЕЛА

1. Microagresion. Веб-сайт. URL: https://www.youtube.com/watch?v=i_4-BqSIUD8 (дата звернення 08.02.2020).
2. Мікроагресія. Веб-сайт. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/vert-cap-43787777?ocid=socialflow_facebook (дата звернення 10.02.2020).
3. Donald Trump's racism history. Vox news. Веб-сайт. URL: <https://www.vox.com/2016/7/25/12270880/donald-trump-racist-racism-history>. (дата звернення 12.02.2020).
4. Donald Trump's twitter. Progressive" Democrat Congresswomen. Веб-сайт. URL: https://twitter.com/realDonaldTrump/status/1150381394234941448?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwtterm%5E1150381394234941448&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.vox.com%2F2016%2F7%2F25%2F12270880%2Fdonald-trump-racist-racism-history
5. Men are scum. Vanityfair magazine. Веб-сайт. URL: <https://www.vanityfair.com/news/2019/02/men-are-scum-inside-facebook-war-on-hate-speech>

HATE SPEECH CONCEPT IN MEDIA DISCOURSE

Ivanyshyn Nataliia Liubomyrivna

Lecturer at the Department of Foreign Languages and Translation

Lviv State University of Life Safety

Kleparivska Street, 35, Lviv, Ukraine

The study addresses the problem of using hate speech in today's media space. It is studied not only by linguists, but also by journalists, lawyers and sociologists. It is difficult to distinguish between hate speech and other forms of hidden aggression. The purpose is to explore and analyze this phenomenon in various contexts. Several messages of influential

people have been analysed which can be considered as hateful towards a particular group of people. Categories, which they can be divided to are distinguished. The aim is to research and speculate this term in various fields, namely: to analyze the language of hate in the media space, to differentiate terms that are used, e.g. hate speech, aggressive remarks, microaggressions and freedom of speech. Hate speech is defined as aggressive messages against people based on some characteristic such as race, color, ethnicity, gender, sexual orientation, nationality, religion, and other. It can attack, threaten or insult individual person or groups of people. Microaggression can be defined as statements which send negative messages reacted to someone's membership in marginalized group. Whereas, aggressive remarks are not defined clearly. To achieve the goal of defining and categorizing, the author selected the most outrageous messages of politicians and public speeches as well as readers' reaction to controversial statements. The most common hate speech topics are holocaust denial, Muslim prohibition, sexual minority rights, blasphemy, feminists' oppression to men. There are set of rules in most countries made to stop hate speech in different areas, namely: politics, religion, social life.

The article offers some prospects for further discussion. It would be particularly interesting to research influence of hate speech on state level decisions.

Key words: hate speech, aggression, blasphemy, microaggression, freedom of speech.